

modrá - pozri *farbivá modré, pigmenty a farbivá modré*; symbolika farieb: *farba modrá*

modrá azúrová - *ultramarín, lapis lazuli, lazurit, lazúr*

modrá berlínska - *modrá pruská, modrá parížska, modrá milori*; zmiešaním s *žltou chrómovou* sa vyrába *zeleň cinobrová*; pridávaná aj do *farby ilustračnej*; pozri *tinta neutrálna*

modrá blankytná - *modrá Coelinova*; v súčasnosti pod týmto názvom priemyselne vyrábaný *azurit*

Smith: *farbivo anorganické*; chemicky: $\text{CoO} \cdot \text{SnO}$ ciničitan kobaltnatý - komerčný produkt zvyčajne 18% CoO , 50% SnO_2 , 32% CaSO_4 ; v indexe farieb pod názvom Pigmentová modrá 35; zelenavo modrá farba; *opacita*: priehľadná; *farba olejová, akvarelová, akryl, keramika*; často je nahrádzaná, najmä v maliarskych kurzoch, zmesou z *modrej ftalocyanovej* a *zelené ftalocyanovej* s *bielobou titanovou*; modrá blankytná a *modrá kobaltová* synteticky vyrábané od 19.st.; pozri *farbivo syntetické*

modrá brilantná - Beliana: tetrabromindigo - modré farbivo nerozpustné vo vode; pripravuje sa bromáciou *indiga* v roztoku kyseliny sírovej; pôsobením redukčným činidiel v alkalickom prostredí prechádza na rozpustnú sodnú soľ (leukoformu), ktorá má afinitu (určitý stupeň príbuznosti) k substrátu (napr. vláknu) a možno ňou farbiť celulóзовé aj živočíšne vlákna; brilantná modrá má väčšiu mokrú stálosť a vyfarbenia sú brilantnejšiu a čistejšie ako pri indigu

modrá bronzová - Smith: alternatívny názov pre *modrú pruskú*

modrá Coelinova - *modrá blankytná*; ciničitan kobaltnatý, vyrobený zrážaním síranu kobaltnatého s oxidom ciničitým (vzniká v spojení *modrej kobaltovej* a zinku s *kriedou*); od 19.st. známa pod názvom *ceruelum/caeruleum/coeruleum* alebo *modrá kráľovská/bleu du roi*; veľmi stály pigment, vysoký index lomu, jemná amorfná štruktúra, mäkká *textúra* a dobrá kryvosť; pre obsah kobaltu výborne zasychá v oleji; má neobmedzenú miešateľnosť so všetkými pigmentmi, vhodný pre všetky techniky

modrá egyptská - tiež *modrá pompejská, modrá fritá*; pôvodne antický pigment, vyrábaný žiňaním zmesi mednatých solí (pozri *azurit*), kremičitého piesku, vápna a sódy (mletím a plavením *azuritu* a *malachitu*; užívaný v egyptskom *nástennom maliarstve*); má kryštalickú štruktúru, tvrdú *textúru*, strednú kryvosť; stály na svetle, v kyselinách aj alkáliách; neobmedzená miešateľnosť so všetkými pigmentmi; užívaný v *pojidle temperovom a gvašovom*, vhodnejší pre *fresku* ako pre *olejomalbu*

www v súvislosti s heslom *farby Egyptanov*: egyptská modrá (irtiú, sbed) predstavuje veľmi stály pigment variabilnej intenzity; *odtieň farby* závisel od zloženia zmesi a výrobného postupu; u *Asýrčanov*, ktorí do nej pridávali aj *purpur*, mávala fialovkastý odtieň; modrá egyptská patrí medzi najstaršie farbivá vyrobené človekom; nie je toxická, má skvelé krycie vlastnosti, nerozpúšťa sa ani vo vriacich kyselinách, nepodlieha oxidácii a po tisícročia si zachováva svoju pôvodnú intenzitu a sviežosť; osvedčila sa pri maľovaní fresiek, nehodí sa však do *temperových* a *olejových farieb*; modrú farbu v starovekom Egypte začali používať okolo 2500pr.Kr.;

www v súvislosti s heslom *farby Egyptanov*: podľa povesti pochádzajúcej od gréckeho filozofa Theophrasta z Efezu, ktorý žil v 4.st.pr.Kr., výrobu modrej objavil ktorýsi z egyptských panovníkov; archeológovia však oprávnene pochybujú, že modrú farbu objavili Egyptania; oveľa pravdepodobnejšie tajomstvo výroby pochádza zo *Sýrie* alebo *Mezopotámie*; v širokom meradle ju však začali používať Egyptania; vo veľkom množstve sa z Egypta vyvážala do celého *Stredomoria*; recept na jej výrobu Egyptania nezanechali; starorímsky architekt Vitruvius síce opísal prípravu tohto mimoriadneho farbiva, avšak neuviedol jeho podstatné zložky; najcennejším modrým kameňom bol v starovekom Egypte *tyrkys* (mfkat), chemickým zložením $\text{CuAl}_6[(\text{OH})_2/\text{PO}_4]_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$; pochádzal zo Sinajského polostrova; bol spájaný s božstvom *Hathor*, *Paňou tyrkysu* a symbolizoval *znovuzrodenie*; po zániku Ríma sa egyptská modrá používala iba veľmi zriedka; posledná zmienka o jej použití pochádza od *Izidora Sevillekého* z r. 636; sú ešte známe ďalšie stredoveké nálezy tohto pigmentu na stropných maľbách; farbu si nemožno zamieňať s modrou pastou klenotníkov; farbivo tohto typu sa používalo aj v *Knosse* a v *Mykénach*, v starogréckych chrámoch a pri výzdobe rímskych víl; okolo r. 900 sa tajomstvo unikátnej egyptskej modrej stratilo; mnohí si mysleli, že základom tohto pigmentu je *lapis lazuli*, polodrahokam, ktorý sa v staroveku dovážal na blízky východ hlavne z *Afganistanu*; lapis lazuli však nemožno využiť ako farbivo na nástenné maľby; záujem o podstatu pigmentu sa obnovil až po vykopávkach v *Pompejach*; anglický chemik sir Humphry Davy (†1829) navštívil začiatkom 19.st. Pompeje a našiel malú nádobku s bledomodrým farbivom (preto sa egyptská modrá niekedy alternatívne nazýva *pompejská modrá*); zaujala ho svojou intenzitou a na svoje výskumy získal ešte aj kúsky modrej farby zo starorímskych fresiek; zistil, že farbivo sa vyrábalo z vápnika

(kriedy), piesku a medi; keď ale zmiešal tieto ingrediencie, vznikla iba nepoužiteľná modrastá hmota; napokon základ tajomstva egyptskej modrej rozlúštil o 75 rokov neskôr francúzsky geológ Fouque Ferdinand; farbivo sa vyrábalo v taviacich peciach, ktoré pripomínali sklárne; hlavnou surovinou na výrobu bol sklársky piesok, ktorý sa miešal s vápnom (prípadne s karbonátmi, sulfátmi i hydroxidmi) a s Cu-minerálmi (malachitom alebo kovovou meďou) v pomere 4:1:1; zmes zahriali a potom udržiavali pri teplote 800 až 1000 °C 27 hodín; do zmesi pridávali aj bližšie neurčené alkalické látky, ktorých zdrojom mohol byť nátron (soľ, ktorú používali pri vysušaní tela zosnulých pred *mumifikáciou*) alebo popol z kostí zvierat; nemožno vylúčiť, že alkálie boli súčasťou pieskovej suroviny, ktorú starí Egypťania používali; presné dávkovanie prísad malo rozhodujúci význam; pokiaľ sa napríklad alkálií pridalo mnoho, namiesto farby vznikla látka podobná sklu bez krycích vlastností; ak pomer prísad a teplota boli zvolené správne, vznikol v taviacej peci pevný modrý materiál pozostávajúci z piesku, kúskov zelenomodrého skla a kryštálov povestnej egyptskej modrej farby; tieto kryštály sú syntetickou formou prírodného minerálu kuprorivaitu - $\text{CaCuSi}_4\text{O}_{10}$, ktorý roku 1938 objavil na *Vezeve* mineralóg Minguzzi; tento minerál je však taký vzácny, že nikdy nemohol slúžiť starovekým umelcom ako farbivo; výrobný postup pigmentu možno vyjadriť rovnicou: $\text{Cu}_2[(\text{OH})_2\text{CO}_3] + 8\text{SiO}_2 + 2\text{CaCO}_3 \rightarrow 2\text{CaCuSi}_4\text{O}_{10} + 3\text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$; presný odtieň a žiarivosť farby záviseli od skúseností výrobcu, pomeru jednotlivých prísad i detailov výrobného procesu; veľké kryštály dávali intenzívnu tmavú modrú farbu, z menších vznikali svetlejšie odtiene; dôležitý pre kvalitu a odtieň bol aj spôsob drvenia a roztierania kryštálov na prášok; nech už mal výsledný pigment akýkoľvek odtieň, vždy to bola veľmi stála farba; v pôvodnej žiarivej podobe dokázala odolávať pôsobeniu žeravého egyptského slnka a prežiť celé tisícročia; národy, ktoré prevzali výrobu egyptskej modrej, používali možno trochu odlišné prísady; Vitruvius uvádza, že súčasťou prísad bolo aj jemné kovové plnidlo; výsledky najnovších analýz naznačujú, že najčastejšie to boli staré bronzové predmety alebo zlomky rôznych zliatin medi; v roku 2004 v laboratóriách univerzity v Berkeley, USA, podrobili detailnému výskumu dva modré pigmenty; prvá vzorka egyptskej modrej pochádzala z chrámu v *Karnaku* z obdobia 1500 pr.Kr.; druhú vzorku odobrali autori zo stredovekej fresky z 1.stročia v kostole v St. Romain-en-Gal vo Francúzsku; obe vzorky podrobili najprv optickému mikroskopickému výskumu, následne elektrónovej mikroanalýze a rtg-difrakčnej analýze; študovali ich aj energio-disperznou a vlnovo-disperznou neutrónovou aktivačnou analýzou a katódovou a termoluminiscenčnou analýzou; zistili, že Cu sa vo farbive nachádza v dvoch rôznych formách; prvá sklovitá, na med' bohatá zložka farbiva obsahuje málo cínu, takže je zrejme, že pri výrobe sa do pigmentu nepridával ako zdroj medi bronz; druhá fáza je produktom oxidácie pôvodnej sklovitej hmoty a zodpovedá minerálu tenoritu (CuO); jej podiel je podstatne menší ako podiel sklovitej zložky; tvorí oxidačné zóny pigmentových zŕn; jej zloženie odporuje predstave, že ako základná minerálna zložka obsahujúca med' bol použitý *malachit* $\text{Cu}_2[(\text{OH})_2\text{CO}_3]$, ktorý sa zvyčajne vyznačuje prímiesou chrómu; pomerne vysoké obsahy niklu a chrómu v tejto fáze (zinok a olovo sú prítomné len v stopových koncentráciách) poukazujú na zdroj medi v horninách ultrabázického charakteru s veľmi nízkym obsahom zložky SiO_2 ; pravdepodobným zdrojom medi starých Egypťanov mohol byť také materiál v Gabbro Akarem vo Východnej púšti

modrá farba - farba modrá

modrá frita - modrá egyptská

modrá ftalocyaninová - modrá monastral; ftalocyanin medi; organické syntetické farbivo, výdatné, brilantný odtieň, stály na svetle, vhodný pre všetky *pojidlá*

Smith: syntetický organický pigment (pozri *farbivo organické*); v indexe farieb pod názvom Pigmentová modrá 15; jasno zelenavo modrá - červenavo modrá farba; *opacita*: polopriehľadná; *farba olejová, akryl*; v niektorých formách dobrá odolnosť voči rozpúšťadlám a chemikáliam; stála do 150 stupňov Celzia; dnes nahrádza *modrú pruskú*; jej vznik sa datuje rokom 1935

„modrá generácia“ - názov revoltujúcej mládeže z 50.rokov odvodený od typického oblečenia: *džín/jeans*; termín totožný s *beat generation*

modrá horská - *azurit*; zásaditý uhličitan meďnatý; má stredne tvrdú *textúru*, jemnú štruktúru a vysoký *index lomu*, strednú kryvosť; stála na svetle a v alkáliách, nestála v kyslom prostredí; užívaná v stredoveku na *tabuľovú a nástennú maľbu*; v súčasnosti pod týmto názvom priemyselne vyrábaný *azurit*

modrá indatronová - Smith: chemicky: *antrachinonoid*; v indexe farieb pod názvom Pigmentová modrá 60; fialovo modrá farba; *opacita*: priehľadná; *farba olejová, akryl*; prípadná náhrada *indiga* (zmesi zvyčajne nahrádzajú prírodnú farbu)

modrá kobaltová - *smalt*; chemicky kobaltové sklo (sfarbené kyslíčnikom kobaltu); syntetické farbivo, chemicky hlinitan kobaltnatý; má nízku kryvosť; je veľmi stála a použiteľná vo všetkých technikách; v 13.st. používaná v Číne k maľbe pod keramickú *glazúru*; známa v Perzii a Indonézii, odtiaľ dovážaná do Európy od 16.st. pod názvom tzv. *mohamedánska modrá*; kobaltová modrá v spojení s kriedou a zinkom tvorí zelenavejší odtieň, tzv. *coelinovu modrú* (nazývanú v 19.st. ako *ceruelum/coeruelum/caeruleum*); variantom modrej kobaltovej je *modrá Thénardova*; používaná najmä Cézannom, Bonnardom, Dufym, Matisom, Signacom, Renoirom a *impresionistami*; pozri *modrá kráľovská*, *viedenská modrá*

Smith: *farbivo anorganické*; chemicky hlinitan kobaltnatý:

$\text{CoO} \cdot \text{Al}_2\text{O}_3$ modrá

$\text{CoO} \cdot 3\text{Al}_2\text{O}_3$ zelen

-v indexe farieb pod názvom *Pigmentová modrá 28*; zelenomodrá až modrá farba; *opacita*: primerane nepriehľadná; *farba olejová*, *akvarelová*, *akryl*, keramika; rôzne metódy kalcinácie (napr. vysokoteplotné) zmesi oxidov kobaltu a alumínia; modrá kobaltová ako syntetická farba objavená spolu s *modrou blankytnou* v 19.st.; pozri *farbivo syntetické*

modrá kráľovská/bleu du roi - druh *modrej kobaltovej*, ktorý v spojení s kriedou a zinkom tvorí zelenavejší odtieň: *modrú Coelinovu*; názov kráľovská modrá je iba presným prekladom francúzskeho *bleu du roi*, kde označoval odtieň modrej určenej pre panovníka (18.st.)

J. Fouquet: Sobáš Karola IV. a Marie Luxemburskej

modrá mangánová - manganát barnatý na *substrátu* síranu barnatého; naprosto stály pigment, vhodný aj pre alkalické prostredie *fresky*; stredne tvrdá *textúra*, nízka kryvosť

Smith: *farbivo anorganické*; zmesový kryštál: 11% mangánu barnatého, 89% síranu barnatého $\text{BaSO}_4 \cdot \text{BaMnO}_4$; v indexe farieb pod menom *Pigmentová modrá 33*; jasná zelenavo modrá farba; *opacita*: priehľadná; *farba olejová, akvarelová, akryl*; jedinečný pigment, ale málo používaný odtieň; prehĺtnutie vedie k otrave baryom

modrá milori/modrá milorková - *modrá pruská, modrá berlínska, modrá parížska, modrá oceľová*; jemnejšia odroda, ktorá vzniká zrážaním

modrá minerálna - v súčasnosti pod týmto názvom (rovnako ako *modrá horská, modrá blankytná*) priemyselne vyrábaný azurit

tzv. **modrá mohamedánska** - kobaltová modrá dovážaná z Perzie a Indonézie, používaná pod keramickú *glazuru*; odtiaľ od 16.st. dovážaná do Európy pod názvom tzv. mohamedánska modrá a užívaná najmä pre maľbu keramických výrobkov (pozri *smalt*); rovnaké chemické zloženie a neskoršie názvy: *smalt/modrá kobaltová/modrá Thénardova/modrá viedenská*

modrá monastral - *modrá ftalocyaninová*

modrá oceľová - jeden z ďalších názvov pre *modrú: parížsku, pruskú, milori, berlínsku*

modrá parížska - *modrá: pruská, modrá berlínska, modrá milori, modrá oceľová*; jej pálením vzniká *hned' pruská*

modrá permanentná - *ultramarín modrý umelý*

modrá pigmentová - *pigmentová modrá 28*

modrá pompejská - *modrá egyptská, modrá frita*

modrá pruská - *modrá berlínska, modrá parížska, modrá milori*; *farbivo minerálne* náhodne objavené 1704, komplexná zlúčenina, ferrokyanid železitý; pigment s odtieňom hlbokoj modrej až bronzového nádychu; má veľmi jemnú štruktúru, mäkkú *textúru*, veľkú výdatnosť; naprosto stály na svetle, odolný proti slabým kyselinám; s alkáliami sa rozkladá a hnedne, preto nevhodný pre *fresku*; v *pojidlách olejových a olejovoživcových* sa koloidne rozpúšťa a tým čiastočne mení svoj odtieň; v olejovej farbe dobre schne; najvhodnejší pre *temperu, gvaš a akvarel*; úpravou a zrážaním vzniká jemnejší druh-*modrá milori*; zmiešaním *modrej pruskej* s chromanom olovnatým vzniká *rumelka zelená/zelen' chromová*; pálením vzniká tzv. *pruská hned'*; s prísadami žlte vytvára bohatú škálu *zelení milorkových*

Smith: alternatívnym názvom je *bronzová modrá*; *farbivo anorganické*; chemicky kyanoželezitan železitý:

M=K,Na alebo NH_4

v indexe farieb pod názvom *Pigmentová modrá 27*; modrá farba; *opacita*: priehľadná; *farba olejová, akvarelová*; aj keď stále obľúbená ako "tradičné" *farbivo*, dnes nahrádzaná *modrou ftalocyaninovou*

Modrá ruža - ruská avantgardná skupina založená 1907; patrili k nej také významné osobnosti ako S. Larionov a N. Gončarovová (*primitivizmus, rayonizmus*); Modrá ruža spolupracovala s ďalšou skupinou *Zlaté rúno*

Modrá štvorka - pozri skupina *Die Blaue Vier*

modrá Thénardova - tiež *Bleu de Thénard*, kobaltová modrá, tzv. *mohamedánska modrá, viedenská modrá*; amorfný roztok oxidu kobaltnatého v oxidu hlinitom - čiže hlinitan kobaltnatý; zaraďuje sa medzi *modré kobaltové*; má jasný modrý odtieň podobný *ultramarínu*; má mäkkšiu *textúru*, index lomu 1,65, malú kryvosť; je stály v kyselinách

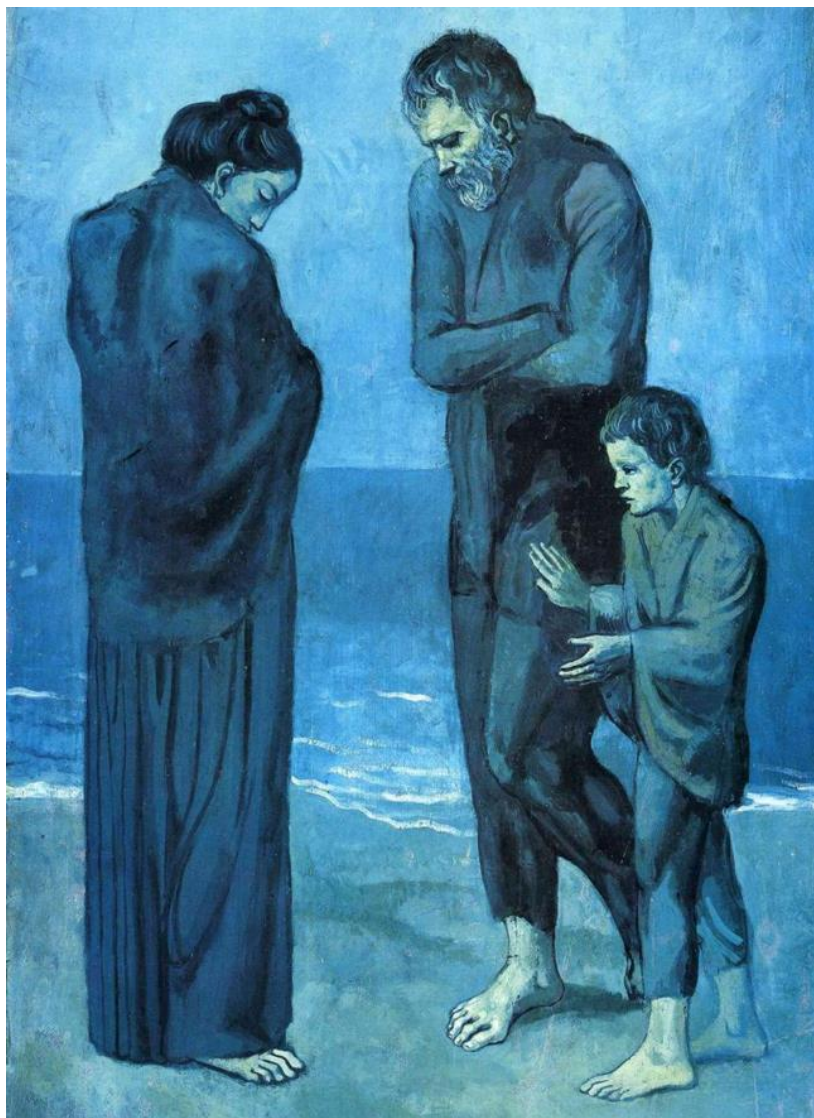
modrá ultramarínová - *modrá ultramarínová*

modrá viedenská - *modrá kobaltová/modrá Thénardova/tzv. modrá mohamedánska*

modré farbivo - *farbivo modré*

modré obdobie - 1.predkubistické obdobie Picassovej tvorby so *symbolistickými* črtami (1901-1904); pozri *symbolika farieb: farba modrá; ružové obdobie; kubizmus; kolorit*
2.tvorivé obdobie v 30.rokoch u V. Špálu, B. Dvorského a d., vychádzajúce zo životného pocitu

http://www.edueda.net/index.php?title=Picasso_Pablo

P. Picasso: Tragédia (1903)

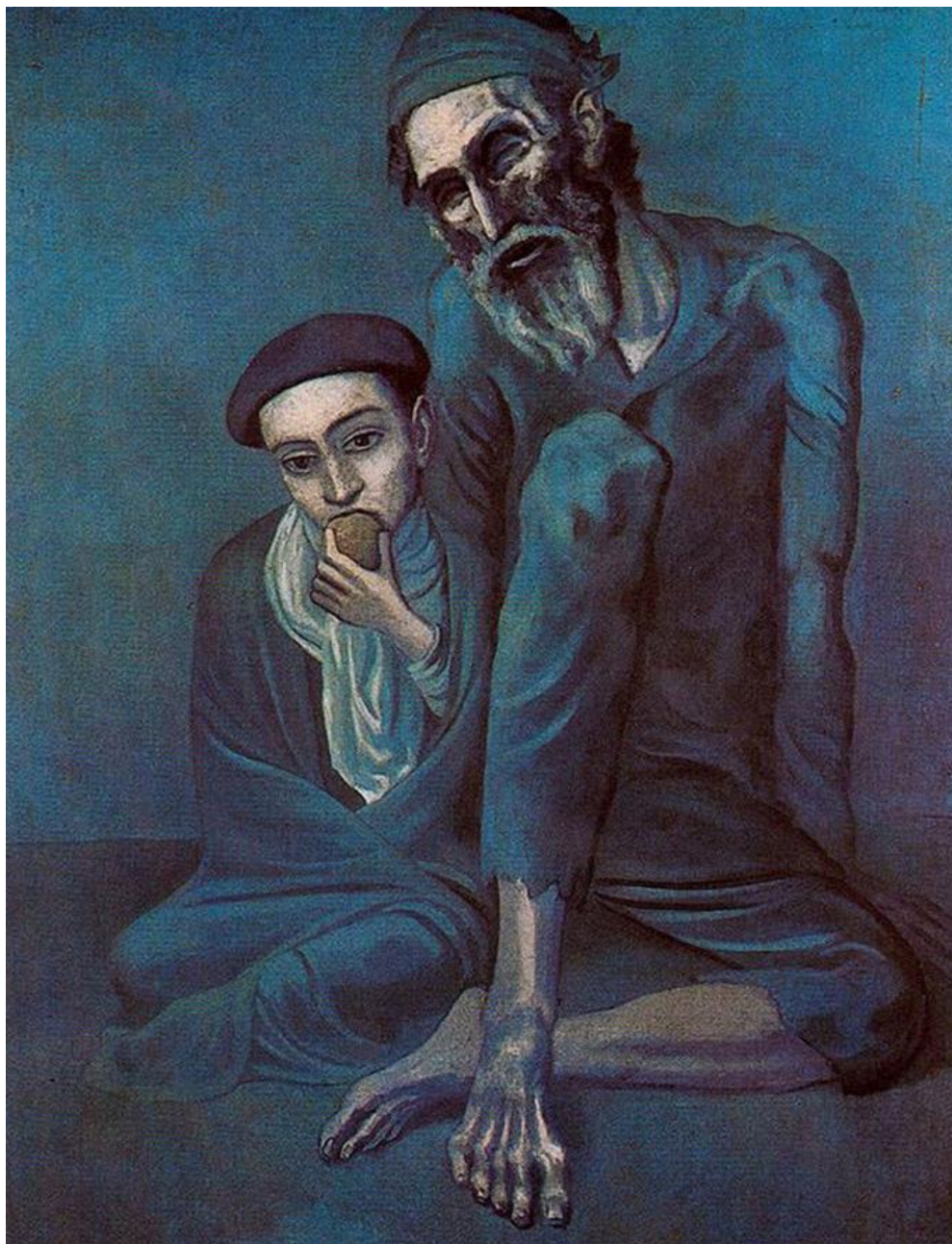
P. Picasso: Slepý gitarista (1903)

P. Picasso: Objatie (1903)

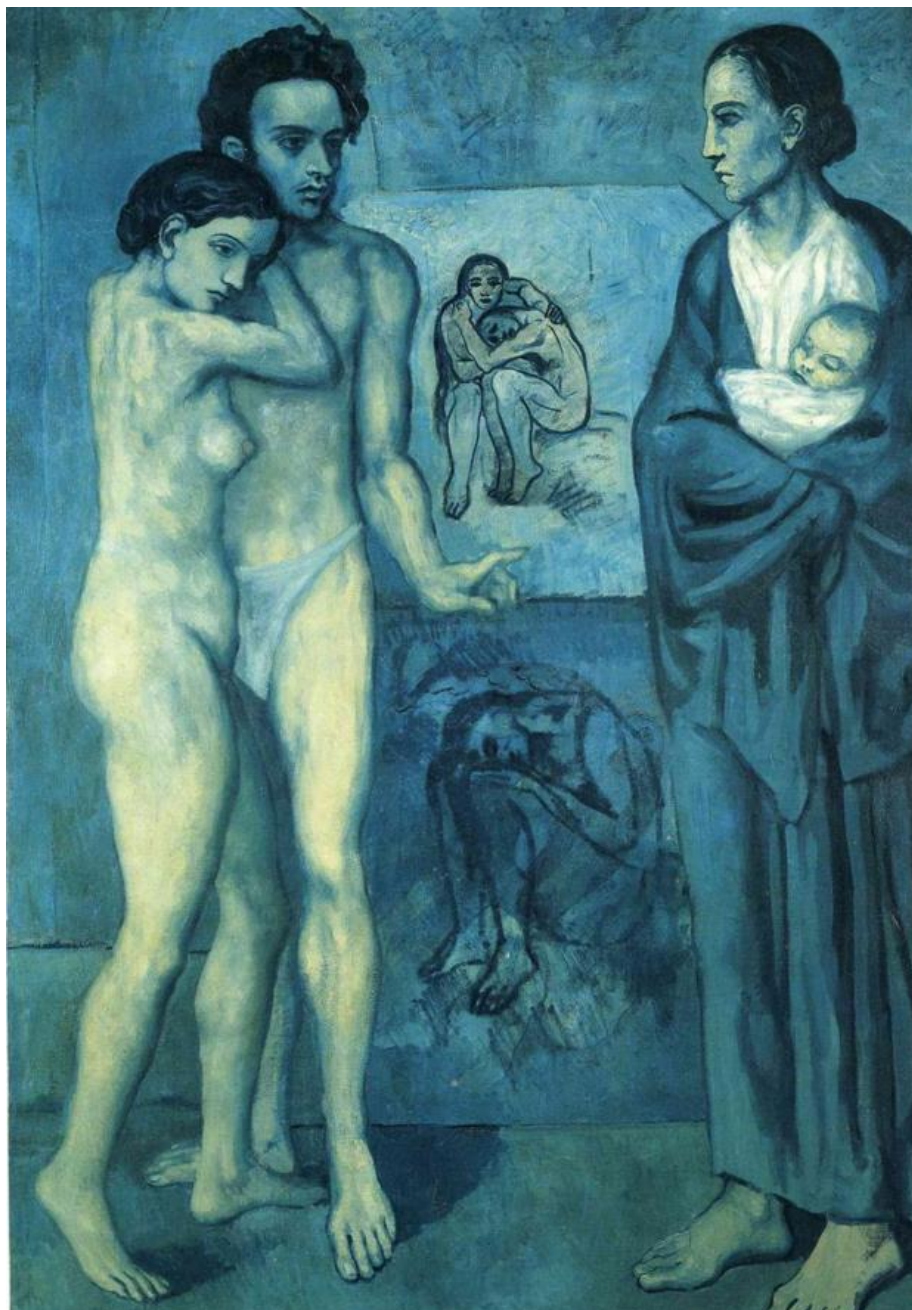
P. Picasso: Pijan absintu. Portrét Angela Fernandez de Soto (1903)

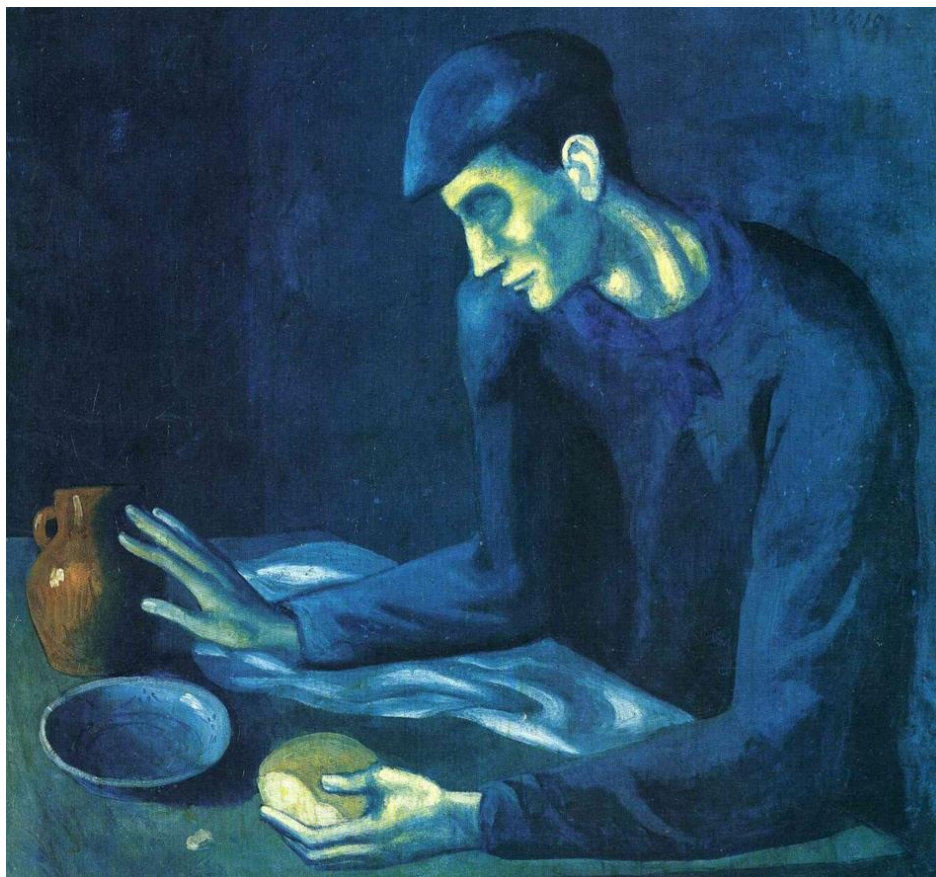
P. Picasso: Starý slepec s chlapcom (1903)

P. Picasso: Matka a syn so šatkou (1903)

P. Picasso: Život (1903)

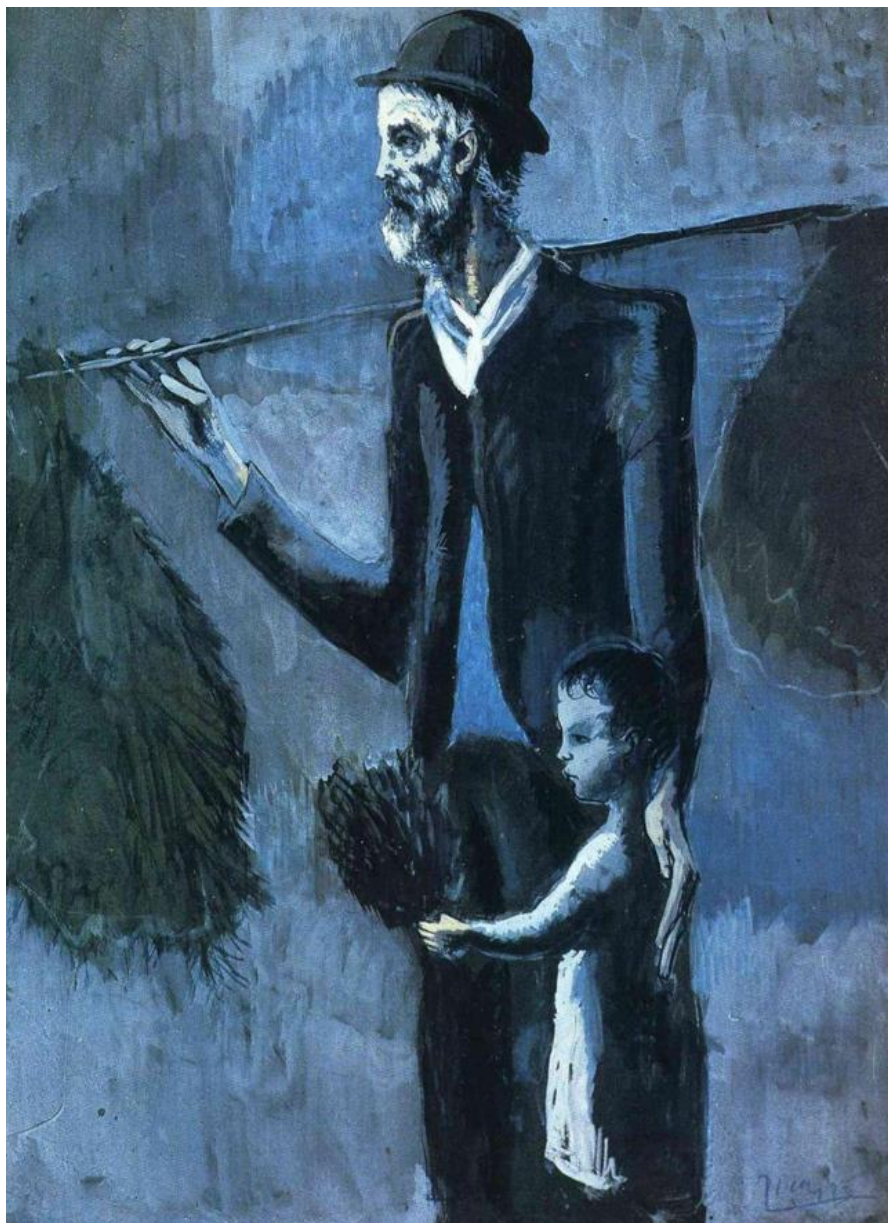
P. Picasso: Raňajky slepého muža (1902)

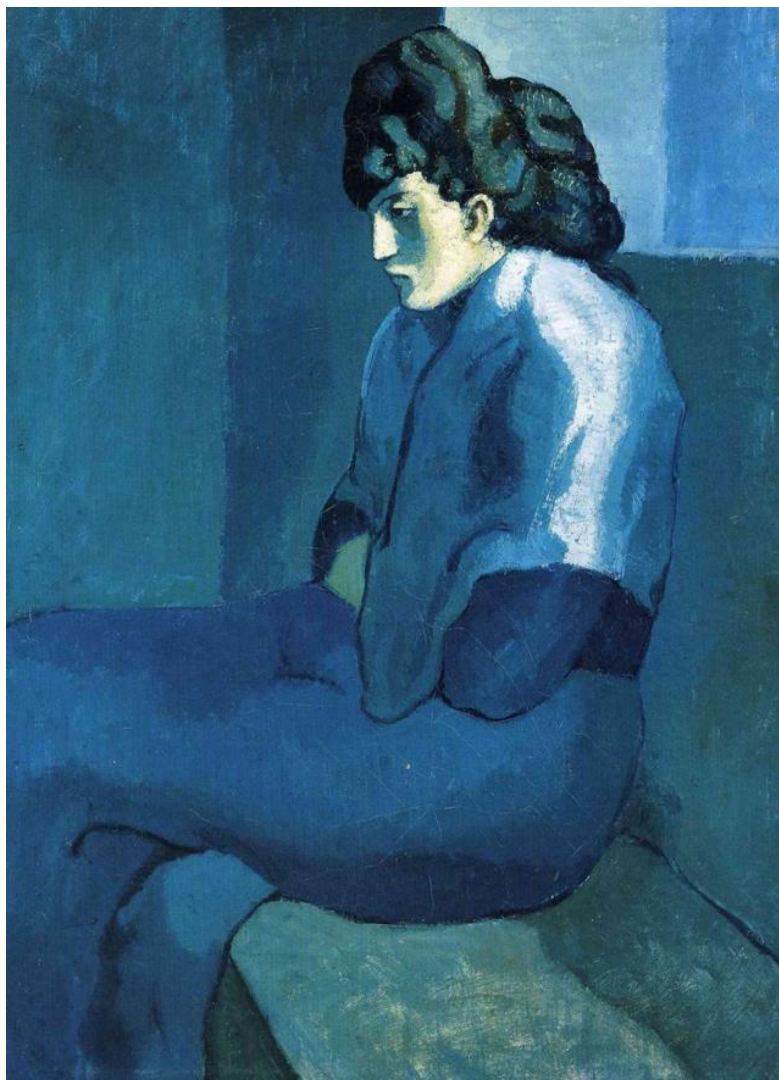
P. Picasso: Žena v modrej (1902)

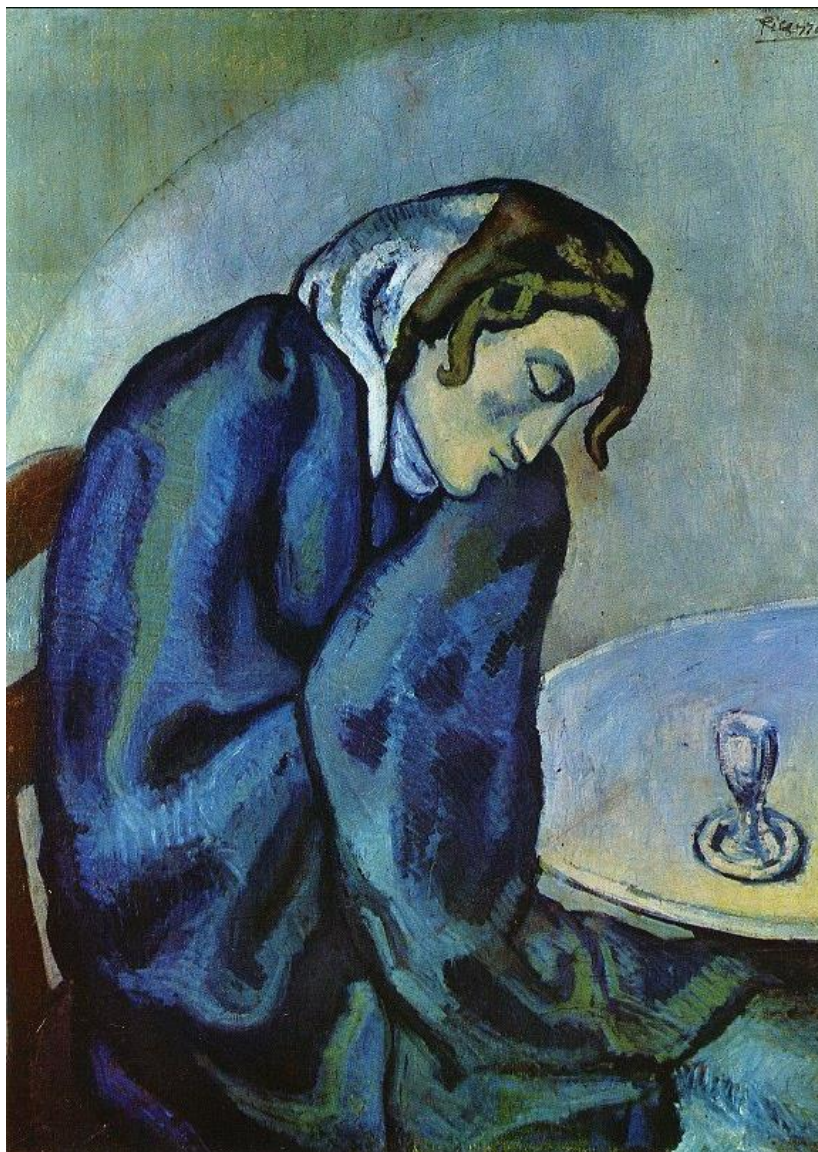
P. Picasso: Dve sediace ženy pri bare (1902)

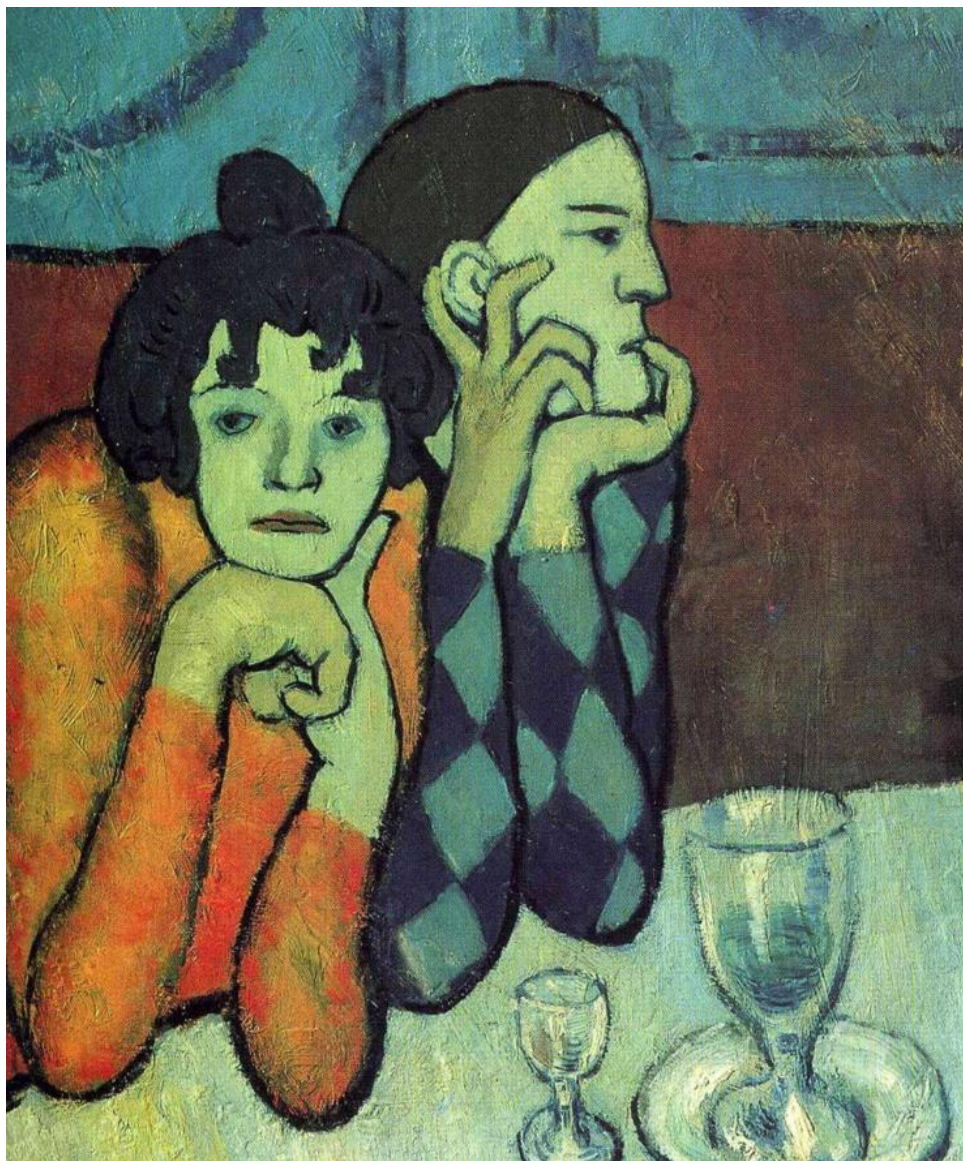
P. Picasso: Predavač bylín (1902)

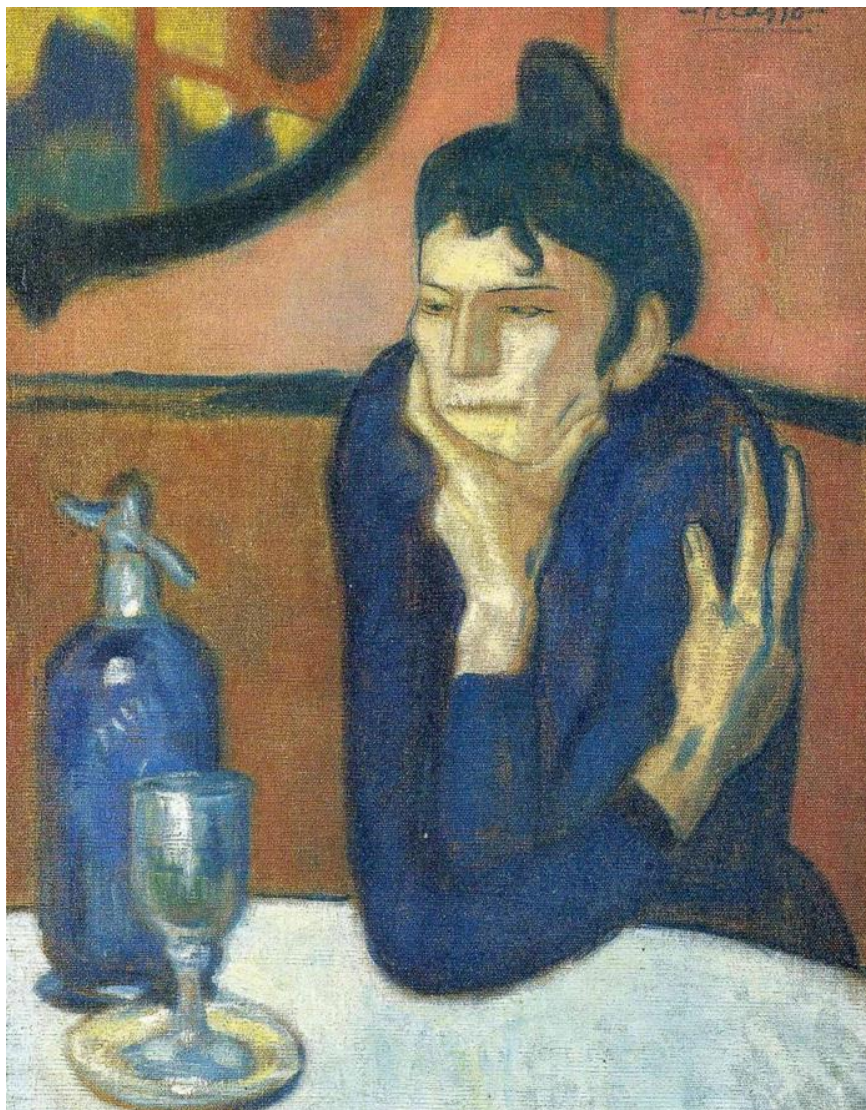
P. Picasso: Melancholická žena (1902)

P. Picasso: Unavená pijúca žena (1902)

P. Picasso: Dvaja akrobati. Harlekýn a jeho spoločníčka (1901)

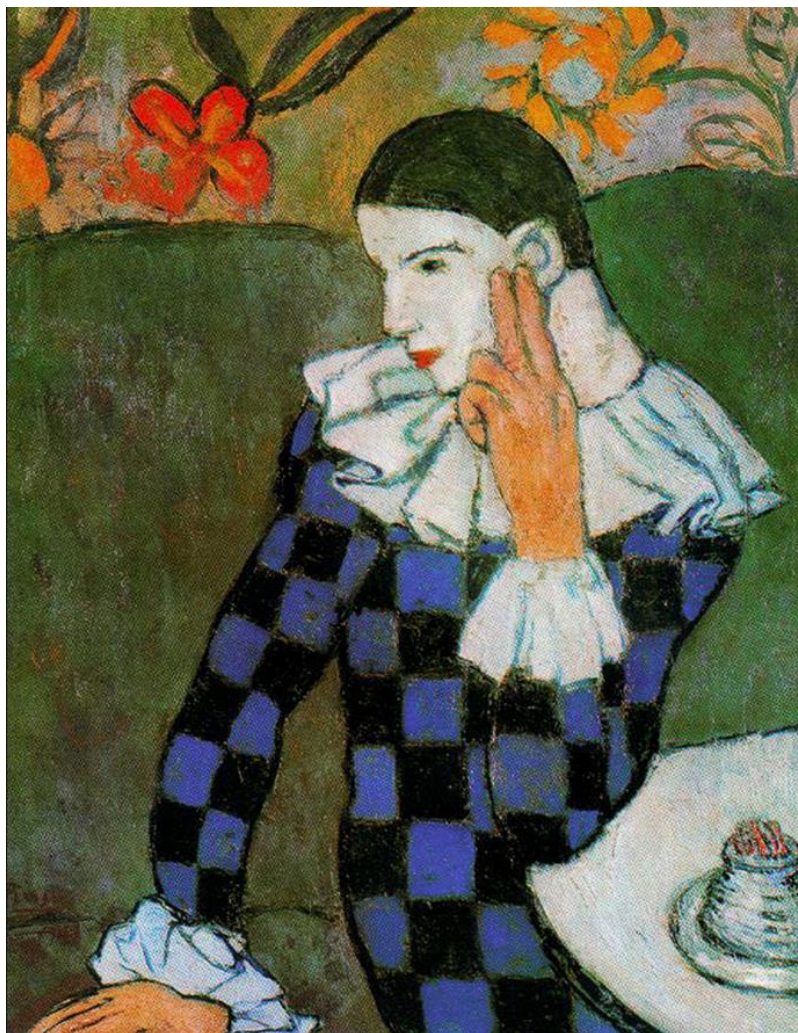
P. Picasso: Pitie absintu (1901)

P. Picasso: Jaime Sabartes. Pivo (1901)

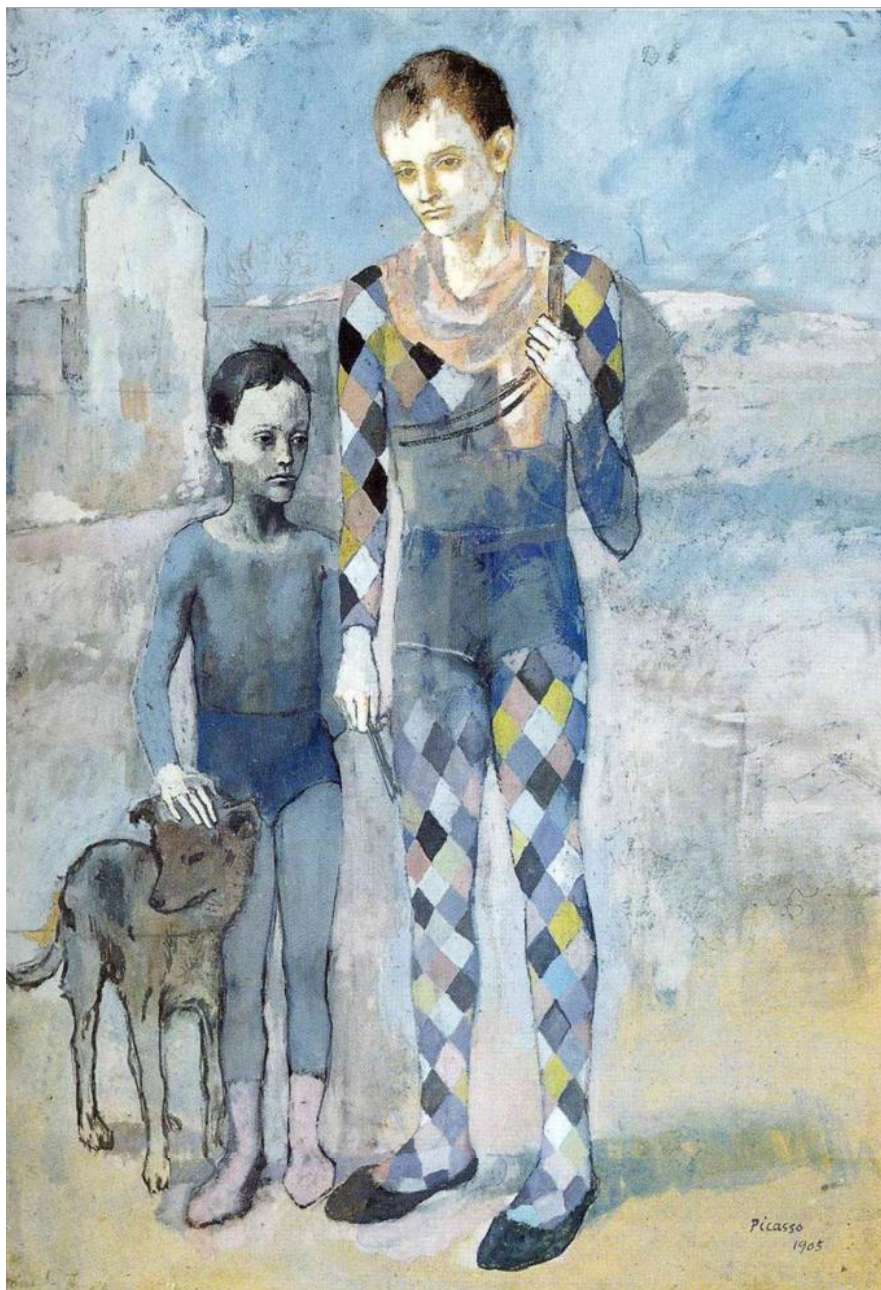
P. Picasso: Materstvo (1901)

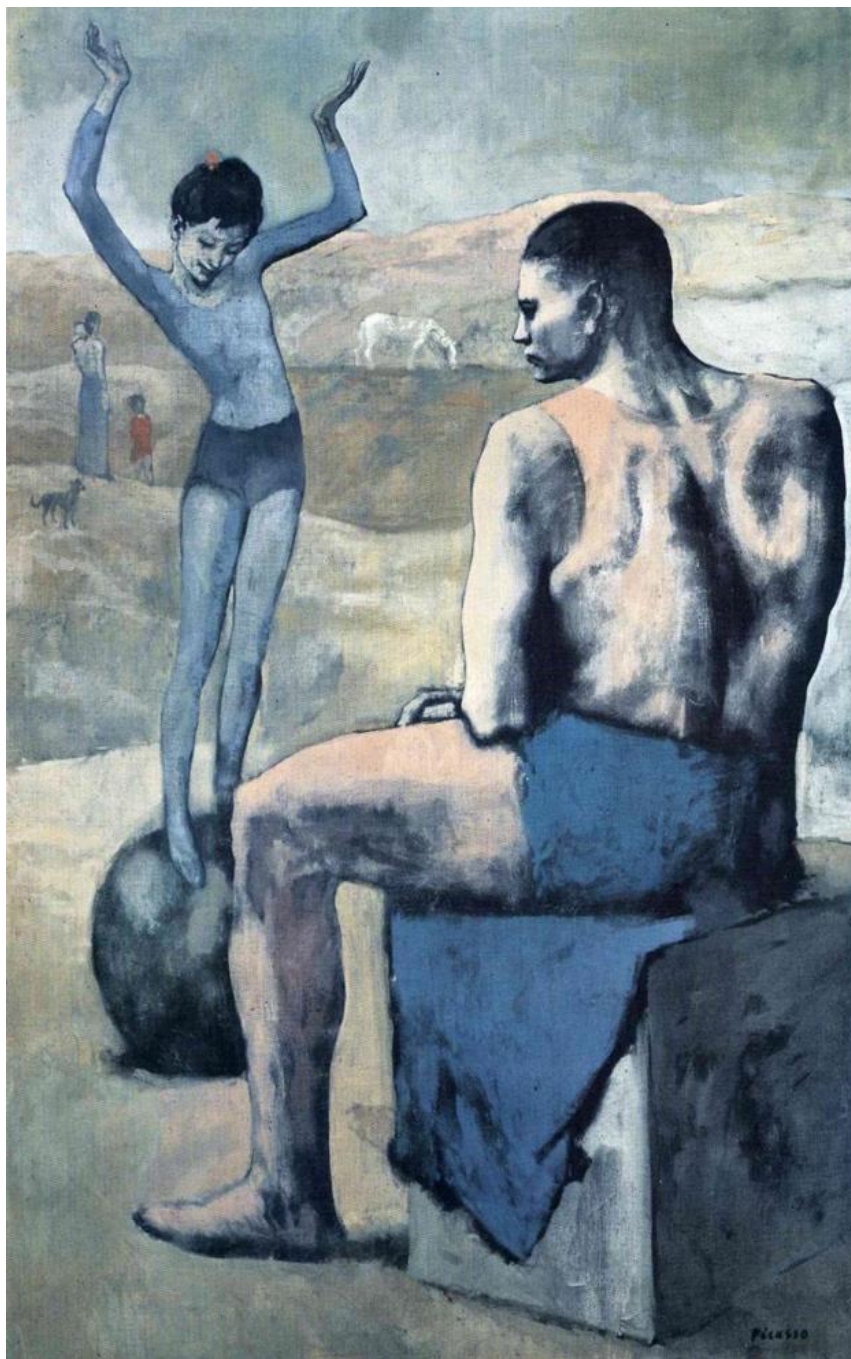
P. Picasso: Sklonený harlekýn (1901)

P. Picasso: Modrá izba. Vaňa (1901)

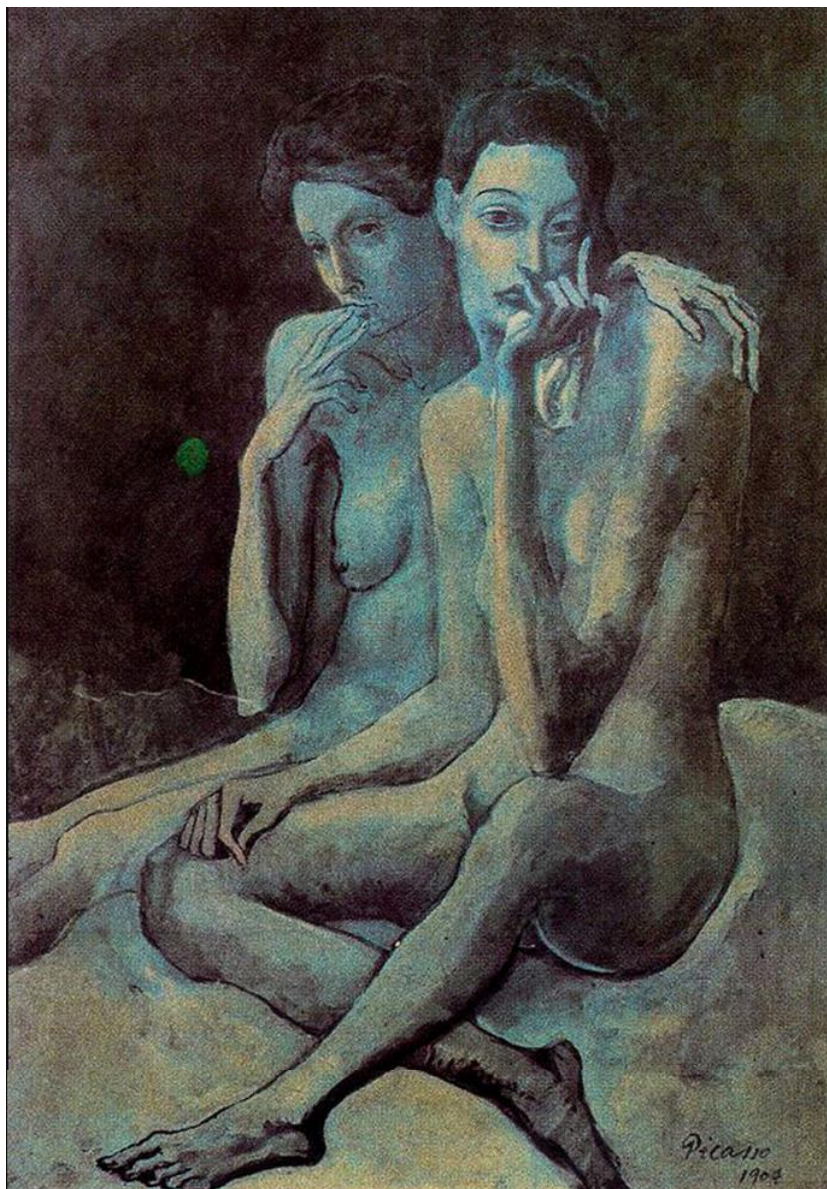
P. Picasso: Dvaja akrobati so psom (1905)

P. Picasso: Dievča na guli (1905)

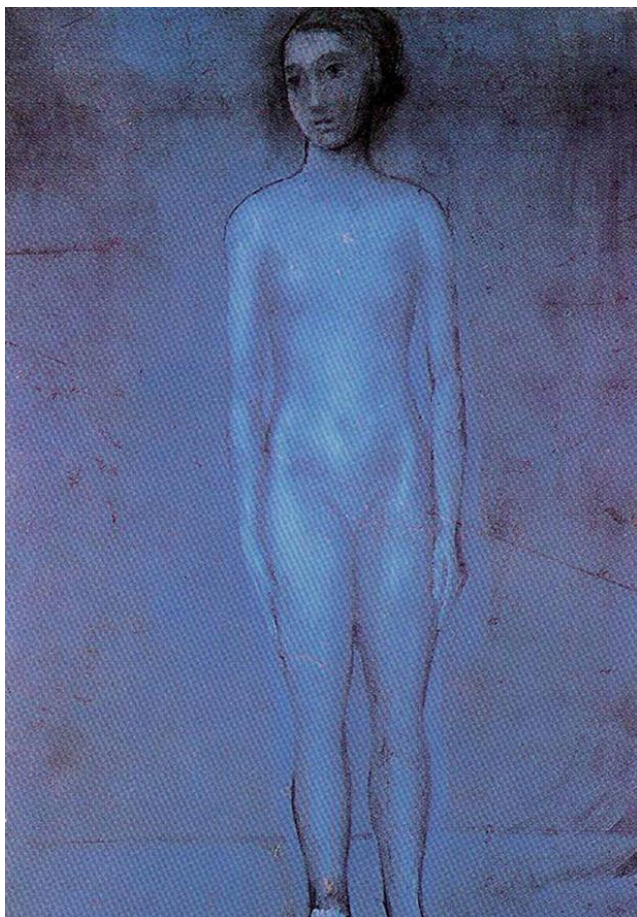
P. Picasso: Rodina akrobatov. Kaukliari (1905)

P. Picasso: Dve priateľky (1904)

P. Picasso: Žehliarka (1904)

P. Picasso: Spiaca žena. Meditácia (1904)

P. Picasso: Celestína (1904)

modré pigmenty - pigmenty a farbivá modré

- modrotlač** - 1.v ľudovej výrobe indigom farbená bavlnená alebo vlnená látka s batikovou technikou (drevené tlačiarenské formy; porovnaj neolitická pintadera); *farbenie ručné; tlač textilná*
2.v polygrafii podkladový modrý podtlač, ktorý slúži napr. ako vodidlo pri montáži stránok
3.zdokonalená *svetlotlač* Jakuba Husníka (pozri *Albert J.*)

www v súvislosti s heslom *svetlotlač*: modrotlačová technika používa sklenú alebo kovovú platňu pokrytú vrstvou želatíny alebo inej koloidnej látky, ktorá potom zatvrdne; potom je potiahnutá silnou vrstvou dichromátu želatíny a suší sa pri teplote 50°C; po umytí vodou teplou asi 16°C retikuluje (zvrásni sa) alebo vytvorí jemne zrnitý povrch; platňa je následne vystavená ultrafialovému svetlu, ktorý zmení schopnosť želatíny neskôršie absorbovať vodu; platňa je potom opláchnutá dvojchromanovou soľou a sušená teplým vzduchom; potom je ponechaná na chladnom a suchom mieste 24 hodín, aby dozrela, než bude využitá pre tlač; k zhotoveniu odtlačku je platňa navlhčená glycerínovou vodnou zmesou, ktorá je mierne kyslá; následne je pomocou koženého alebo zamatového tampónu alebo valčekom nanesený modrotlačový atrament; pevný papier, napr. značky Bristol sa položí na hornú stranu platne a odtlačený ručným lisom; pri modrotlačí sa používa menší tlak ako pri tlači z hĺbky alebo z litografického kameňa; vzhľadom na schopnosť tlačiť jemné detaily sa modrotlač používala na vizitky a pozvánky s jemným písmom

<http://platenictvo.webnode.sk/platenictvo/modrotlac/>

Razidlo pre negatívnu modrotlač

Modrofúz - rozprávka bratov Grimmovcov; prvý príbeh vznikol na základe poviedky Charlesa Perraulta v 17.st. vo Francúzsku; v nej predlohou rytiera Modrofúza bol zrejme rytier rytíř Gilles de Rais (†1440), ktorý okrem iného bojoval v Orleansu po dobu *Jany z Arku*; gróf mal byť zodpovedný za smrť, umučenie a sexuálne zneužitie asi 140 ľudí; hoci toto tvrdenie bolo podložené množstvom dôkazov, niektorí historici o rytierovej vine pochybujú a proces s ním považujú za vykonštruované spiknutie; podozrenie padá najmä na bretónskeho vojvodu Jána VI, ktorý po Raisovej mrti získal všetok jeho majetok

<http://hombre-sam.blogspot.sk/2012/03/pohadkove-postavy-jinak.html>

<http://pohadky.org/index.php?co=pohadka&pohadka=577>

<http://www.wikiart.org/en/gustave-dore/ecce-homo-1877#supersized-artistPaintings-201708>

<http://epochaplus.cz/?p=5805>

<http://www.odaha.com/tomas-odaha/recenze/divadlo/dejvicke-divadlo/modrovous-suovordom>

G. Doré: Modrofúz (brunaille, ilustrácia poviedky Ch. Perraulta, 1868)

G. Doré: Modrofúz (drevoryt, 1862)

modrý alexandrit - *alexandrit modrý*

Modrý jazdec - pozri skupina *Der Blaue Reiter*

Modrý Kameň (zámok) - pozri *Slovensko*

https://sk.wikipedia.org/wiki/Modr%C3%BD_Kame%C5%88

I. Žabota: Modrokamenský zámok (1925)

Modrý korán -

http://en.wikipedia.org/wiki/Blue_Qur'an

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Folio_Blue_Quran_Met_2004.88.jpg

Modrý pondelok - pondelok *Veľkého týždňa*/Pašiového týždňa, čiže posledného týždňa pôstu končiaceho *Veľkonočnou nedeľou*; pozri *Veľká noc*, *Veľký týždeň*

Modrý Tezcatlipoca - pozri Tezcatlipoca

modul - z lat. – „miera“; v *matematike* dĺžka jednotkovej úsečky; vo výtvarnom umení *proporčný* pomer a jednotka miery; východzia jednotka rôznych proporčných systémov: napr. v antike polomer základne stĺpa je mernou jednotkou celého *stĺpového poriadku* a hlava je proporčnou jednotkou celej postavy; byzantskou základnou antropometrickou mierou je tvár; románske štvorcové *travé* je jednotkou miery *viazaného systému*; vo *veľkomoravskej architektúre* je modulom dvojnásobná dĺžka ľudskej postavy (354cm; to je základ *apsidy* a násobky tohto modulu sa premietajú do ďalších rozmerov stavby); v 20.st. je človek 183cm vysoký jednotkou miery pre Corbusierove stavby; pozri *proporcie*, *kánon*, *symbolsy číselné*: 5; *miera/mierka*, *faccia/testa/vista*, *tata*; *Vitruviov muž*

modul antický - vytvorený na základe pomeru zlomkov k celku; v architektúre daný polomerom základne stĺpu, ktorý potom slúžil v systéme modulovej proporcie ako merná jednotka pre všetky proporcie stavby a stal sa jednotkou všetkých proporcií *stĺpového poriadku* (pozri *interkolumnium*); bol delený na tridsať častí, ktoré sa volali *minuty/partes*; antický modul v sochárstve založený na antropometrii (Polykleitov modul pomeru hlavy k telu 1:7) a bol tvorený pomerom zlomkov ku celku; základom *harmónie* sú pomery odvodené zo vzťahov medzi článkami ľudského tela (hlava, trup, končatiny, paže, predlaktie, ruka, dľaň, prsty apod.); pozri *kanonický poriadok*; porovnaj *faccia*

modul byzantský - vytvorený na základe antického antropometrického modulu, ale základnou mierou je dĺžka tváre (v tal. viso, *vista testa*, *faccia*); výšku postavy tvorilo deväť týchto jednotiek: napr. tri jednotky trup, štyri noha (z toho dva stehno), tretina jednotky pokrývka hlavy, tretina dĺžka chodidla, tretina dĺžka šije, jednotka+1/3 polovina hrude, dve jednotky dĺžka paže (z toho jednotka-predlaktie); pozri *proporcie* (Baleka)

modul gotický - nedodržiava prirodzené členenie organizmu a nespočíva na antropometrii; pozri *proporcie* (Baleka)

modulor - z lat. modul – „miera“; Corbusierova sústava *proporčných* mier vyvinutá pre architektúru a predmety hmotnej kultúry; systém je založený na antropometrii a matematických postupoch; východiskom (mierou, *modulom*) je 183cm vysoký človek, ktorý so dvíhnutou pažou a vystretými prstami dosahuje výšky 226cm: táto výška delená na výšku nôh=83cm a na výšku danou miestom solar plexus=113cm; z týchto základných mier (183:226, 83:113) sú odvodené ďalšie proporcie podľa *zlatého rezu*; modulor ako systém je jedným z novodobých pokusov o systematické uplatnenie ľudských mier na priestor, vo ktorom sa človek pohybuje (byt, dom, fabrika), a na predmety, ktoré užíva (*nábytok*, stroje); cieľom moduloru je harmonizovať vzťah človeka a technickej civilizácie; pozri *proporčný systém*, *pentagram*; *zlatý rez*

Baleka v súvislosti s heslom *proporcie*: sústava proporčných mier založená na *zlatom reze*, čiže na pomeroch, ktoré má ľudské telo

modurit - plastická modelovacia hmota tvrdená varom; v súčasnosti na trhu najrôznejšie umelé modelovacie hmoty rôznych výrobných názvov, tuhnúce bez tepelného spracovania; pozri *sochárstvo*; *umelé hmoty*, *plastické hmoty*; *modelovanie*

modus - 1.v úzkom význame spôsob existencie alebo stavu nejakej veci; pozri *sloh*, *štýl*, *maniera*

Baleka v súvislosti s heslom *sloh*: v 17.st. bol termín sloh obecné chápaný ako nezámerne dosiahnutá vlastnosť *diela*, na rozdiel od zámeru, ktorého základom bol *modus*

2. orech na štíhlej nohe stredovekého kalicha

modus gallicus - lat. – „na galský spôsob“; Dudák v súvislosti s heslom gotická architektúra: pôvodný názov *gotického slohu*; vzhľadom na francúzsky pôvod gotiky to bol názov výstižnejší; pozri *Gallia*, *Galovia*

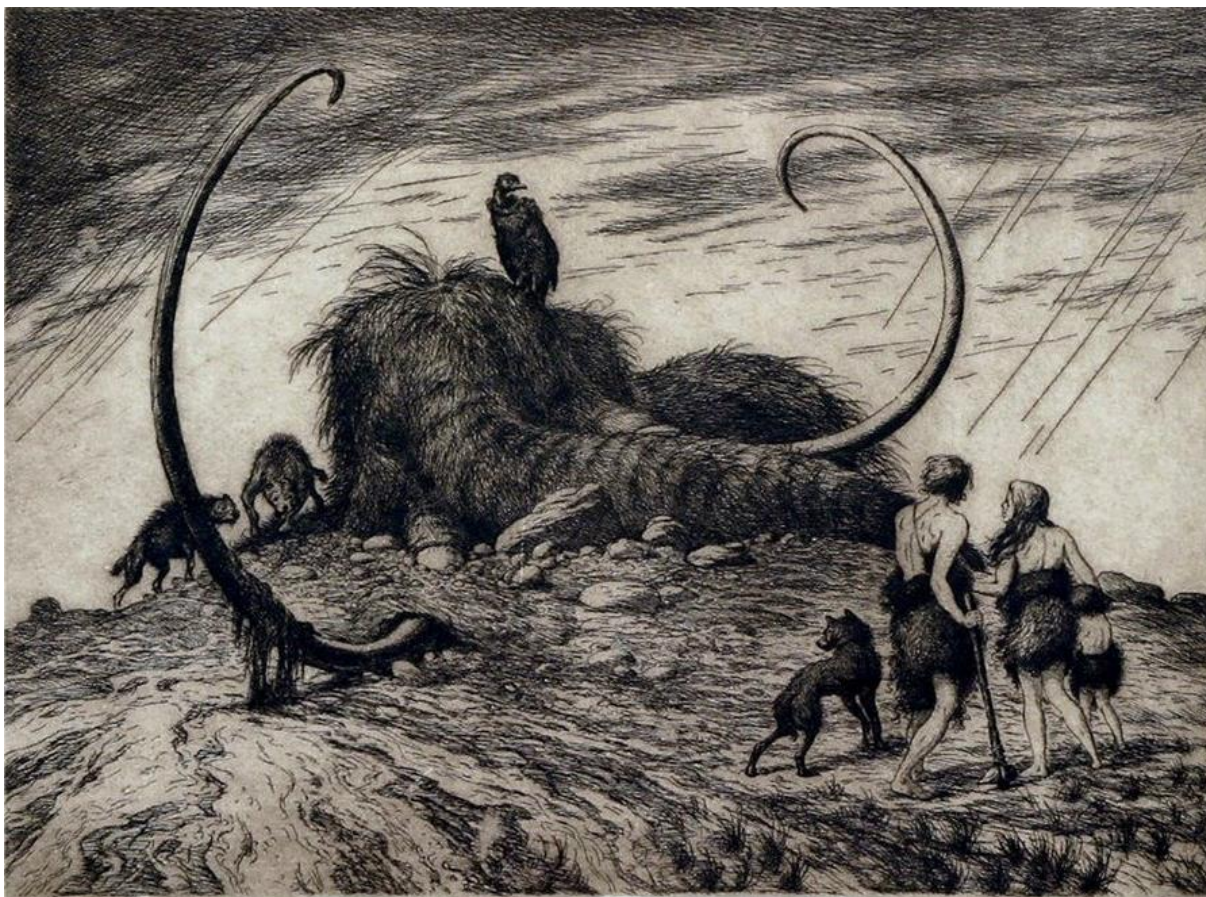
mody lion - ozdobná podpera pod *rimou*

Moe Louis - (†1945); nórsko-dánsky maliar, kresliar, ilustrátor a spisovateľ; bol jedným z najvýznamnejších škandinávskych knižných ilustrátorov v období pred a okolo prvej svetovej vojny; jeho obrazové príbehy bez textu môžu byť videné ako predchodca *komiksu*; pozri *nórski ilustrátori detskej knihy*, *dánski ilustrátori detskej knihy*, *dánski umelci*

https://no.wikipedia.org/wiki/Louis_Moe
http://metalonmetalblog.blogspot.sk/2013_07_01_archive.html

https://www.google.sk/search?biw=1843&bih=995&tbm=isch&tbs=simg:CAQSJgn2PIUf_1_11AAhoSCxCwjKcIGgAMCxCORv4IGgAMIXzXRheBXOtH&sa=X&ved=0ahUKEwiU9tuv-5_LAhVnMZoKHYMYAZsQwg4IGCgA#tbm=isch&tbs=ring%3ACdzVAhHCSK6NIji1VfMmFUCygpLreU_1YAi1N1H2b6OIQi-nDxtHE8DD7Mg49mtdSSERla4TPl4hIerc_1BUMqPIPCCoSCbVV8yYVQLKCEbeF4-LMEanWKhIJkut5T9gCLU0R2ihSZXt9_17AqEgnWUfZvo6VCLxHht2RMQ3QVzSoSCacPG0cTwMPsEbQga9sqs8BHKhIJyDj2a11JIRERH3coUVLupNkqEgmVrhOkjiEh6hG2U7isEDKe5ioSCdz8FQyo8g8IERZHltk5RFdp

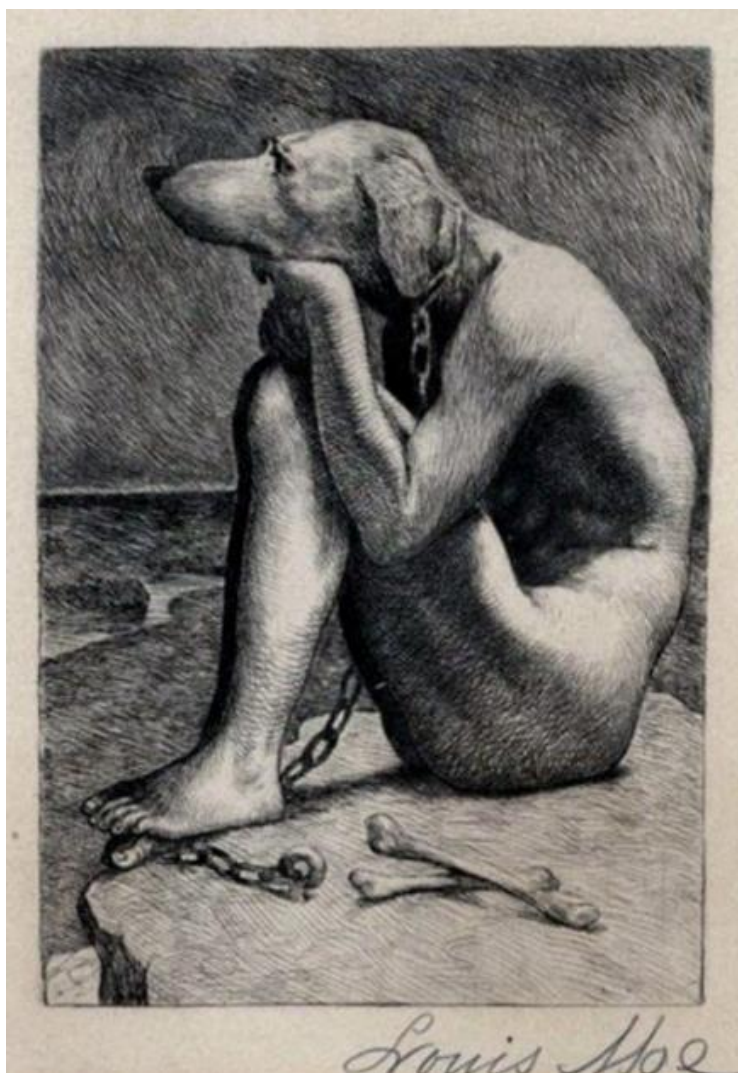
<https://www.google.sk/search?q=Louis+Moe&espv=2&biw=1843&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwi5menUgKDLAhVDP5oKHY3aAVgQsAQIQG>

L. Moe: K dispozícii na celý deň (ilustrácia)

L. Moe:

L. Moe:

L. Moe: Povodeň (ilustrácia)

Moesia - *rímska provincia* v oblasti medzi Balkánom a Dunajom, vybudovaná pre odražanie *Dákov*; pozri *Trákia*

Mogador - pozri *Maroko*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Essaouira>

E. Delacroix: Židovskí hudobníci z Mogadoru (19.st.)

Mogulovia - Mughalovia

Moháč - slovenský výraz pre Mainz; český výraz je *Mohuč*

E. Majsch: Nájdenie mŕtveho kráľa Ľudovíta II. po bitke pri Moháči (1869)

Mohamed/Muhammad - (ﷺ632); v islamskom náboženstve *Alahov* prorok, pôvodne sprievodca *karaván* a neskôr bohatý obchodník, ktorý v *Mekke* hlásal svoje učenie; podľa prísnych zásad *islamu*, ktorý zakazoval zobrazovanie *boha*, ani Mohamed nesmel byť zobrazovaný figurálne, iba ak

zriedkavo s tvárou zahalenou rúškom (pozri *obrazový spor*); pozri *Kaaba, burda, hadždž, hadži, súra, turban, šaríf, pštros* (Baleka); *islam, islamské umenie; Alah v histórii*

-v súvislosti s heslom *Alah v histórii*: Mohamed mal teraz vlastnú verziu Alaha (v obecnom zmysle: boha), ktorú pohanskí Arabi považovali za nejasnú; karhal ich za obety iným božstvám okrem svojej verzie Alaha; ale Kurajšovci v Mekke boli tolerantní a nechali Mohameda kázať, čo chcel; problémy nastali, až keď sa začal zasahovať do ich hlavného zdroja príjmov, púť k početným bohom; obyvatelia Mekky mali dokonca na pritiahnutie kresťanských a židovských turistov obrazy *Abraháma, Ježiša a Márie*; počas Mohamedovho života mala Mekka dokonca kolóniu abesínskych kresťanov; takže púte boli pre Mekku veľkým zdrojom príjmov; spočiatku napriek Mohamedovým výpadom nechceli pohania potýčkami kaziť svoj prekvitajúci obchod; Mohameda nasledovali predovšetkým mladí muži, synovi a mladší bratia popredných obchodníkov; Mohamed okrem niekoľkých drobných neprijemností od Kurajšovcov nemal veľkú ujmu; Mohamedov strýko Abu Talib a jeho ochranka strážili Mohameda pred osobnými útokmi; hlavným dôvodom vážneho odporu voči Mohamedovi bola jeho požiadavka štedrosti, ktorá by znížila zisky mekkských obchodníkov; pokiaľ išlo o pohanov neboli voči Mohamedovi nejako osobitne nepriateľskí až do okamihu, kým nenapadol ich modly, predovšetkým *Allat*, jednej z dcér Alaha v postavení pohanského boha

<http://it.wikipedia.org/wiki/Muhammad>

kaligrafia mena Mohamed

Mohamed obdržal svoje prvé zjavenie od anjela Gabriela (Jami 'al-Tawarikh, 1307)

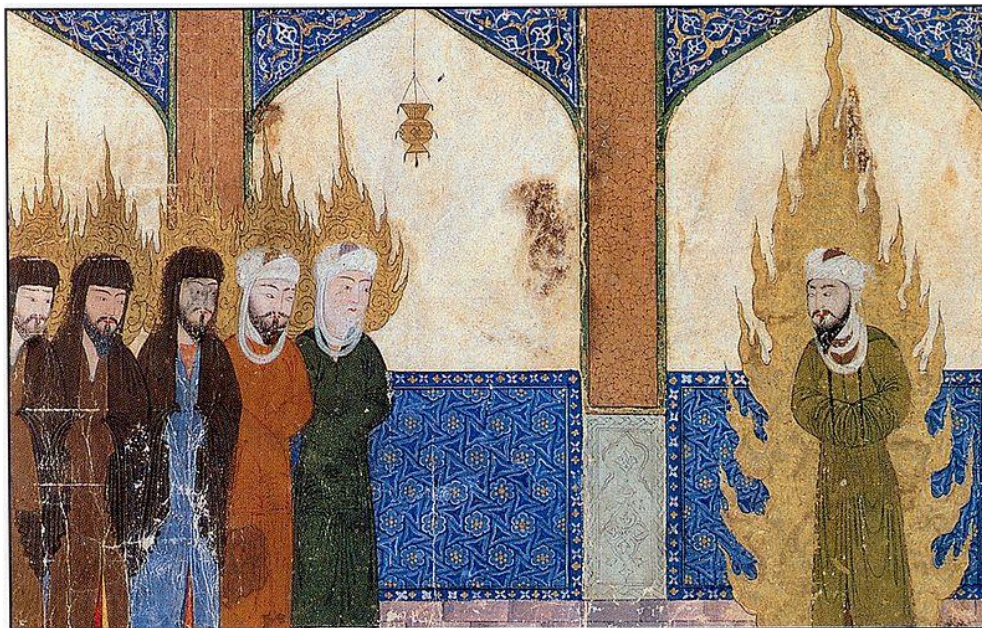
Narodenie Mohameda (iluminácia z iránskeho rukopisu, Tabríz, 1314-1315)

Mohamed rieši spor o zdvihnutí čierneho kameňa do polohy v Kaabe (Rashid al-Din, 1315)

Prorok Mohamed (podľa iluminácie zo 14.st., severný Irak alebo severozápadný Irán, 17.st.)

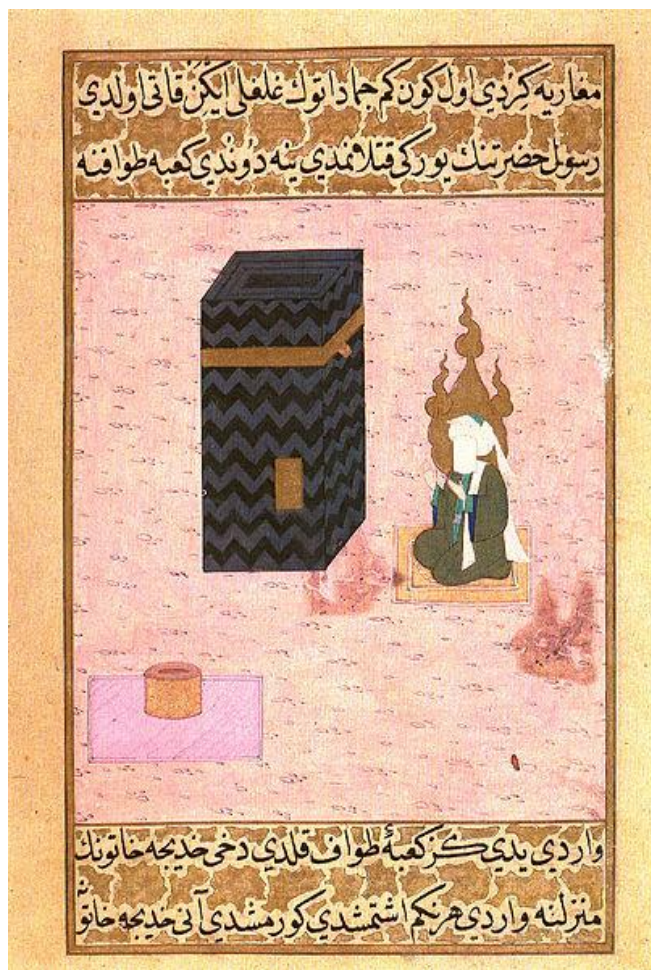
Mohamed učí Abraháma, Mojžiša a Ježiša modliť sa (perzský rukopis)

Nanebovstúpenie Mohameda (1539-1543)

Prorok a jeho spoločníci kráčajú do Mekky za účasti anjelov Gabriela, Michaela, Israfila a Azraila (1595)

Modliaci sa Mohamed a Kaaba (1595)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Mohamed (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

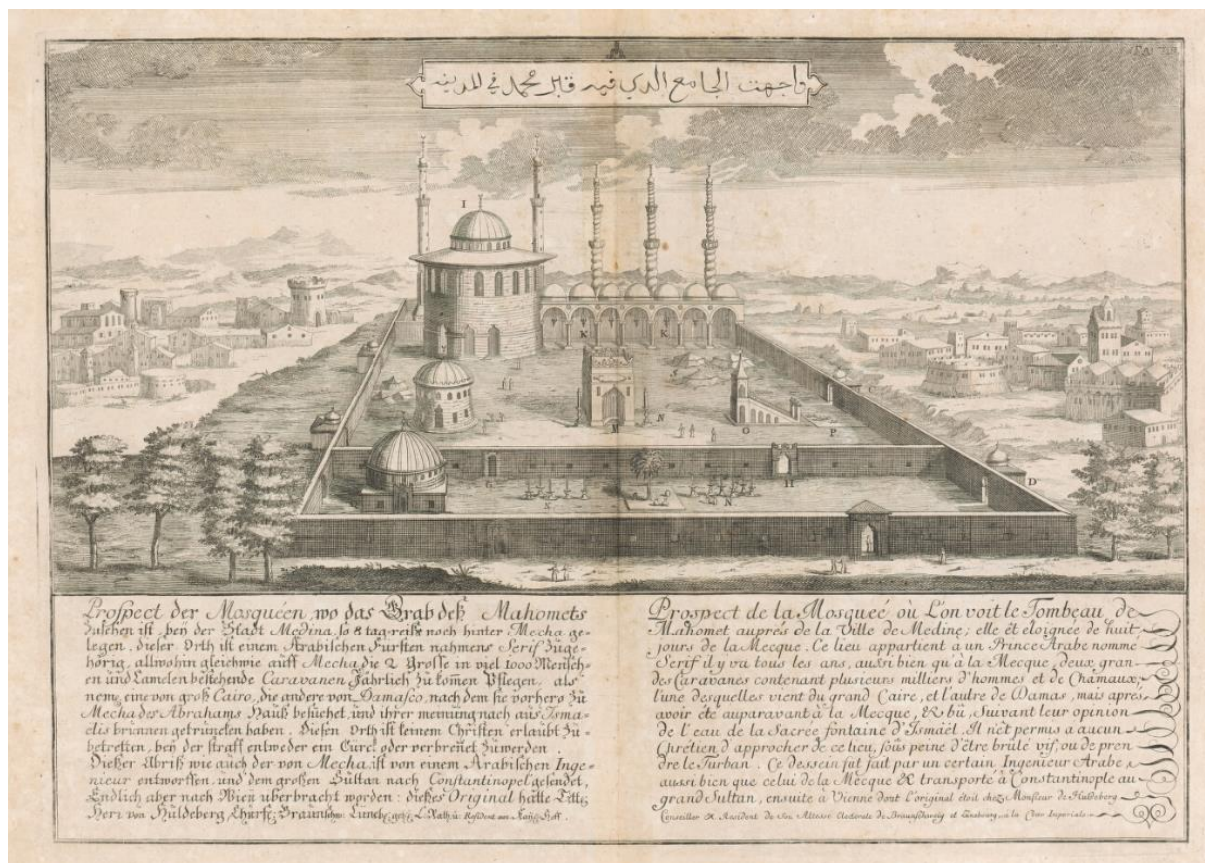
mohamedáni - moslimovia

tzv. mohamedánska modrá - tzv. modrá mohamedánska

Mohamedova hrobka (v Medíne)/tzv. Zelený dom -

https://simple.wikipedia.org/wiki/Al-Masjid_al-Nabawi

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Medina_Grab_des_Propheten.JPG

J. B. Fischer von Erlach: Pohľad na mešitu s Mohamedovou hrobkou (lept, 1730)

Hlavná mešita Al-Masjid an-Nabawi v Medine s hrobom Proroka počas osmanskej éry 19.st.

Mohamedova zástava - svätá zástava Mohamedova

Mohendžo-Daro - významné stredisko *harappskej kultúry* v dnešnom *Pakistane*; predstavuje počiatky výtvarného umenia (3000-1500 pr.Kr.); sídlisko s charakterom veľkomesta: viacposchodové domy, križovanie ulíc v pravých uhloch vymedzovalo mestské štvrte osídľované podľa princípu zamestnania > vplyv na zrod budúceho *kastovníctva*; unikátny systém vodovodu; pozri *indické umenie*; *klenba nepravá*; *indická kultúra*

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3230961467/in/photostream/>

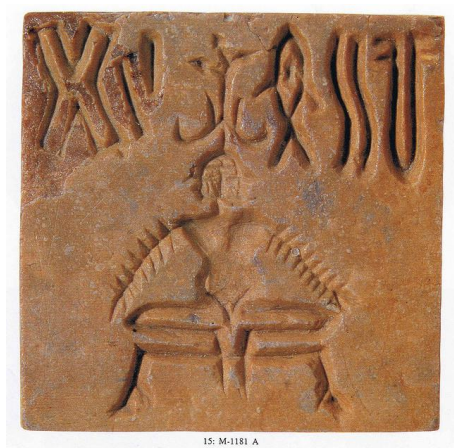
<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3231796696/in/photostream/>

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3230964521/in/photostream/>

M-278 A

Slon (Mohendžo-Daro)

15: M-1181 A

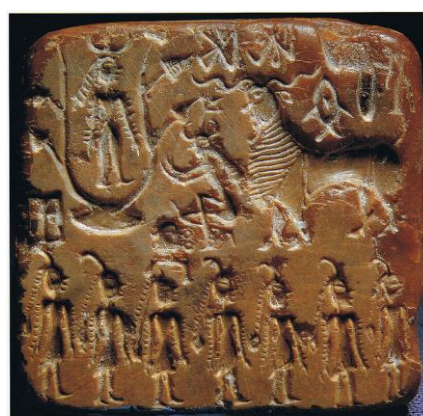
1: M-1103 A

Cernunnos (?) ako osoba na Indus (Mohendžo-Daro)

Zebu alebo hrbatý býk s dvoma rohmi (Mohendžo-Daro)

7: M-1169 A

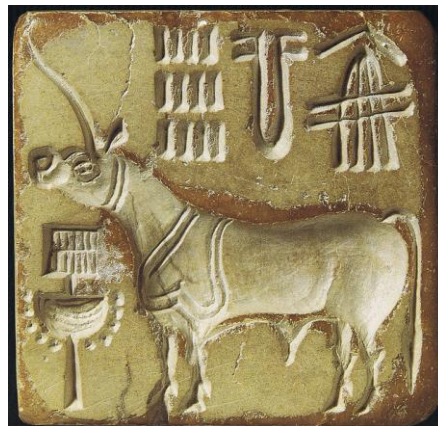
17: M-1188 A

Trojhlavé zviera s jednou hlavou jednorožca (Mohendžo-Daro)

Obradný rituál (Mohendžo-Daro)

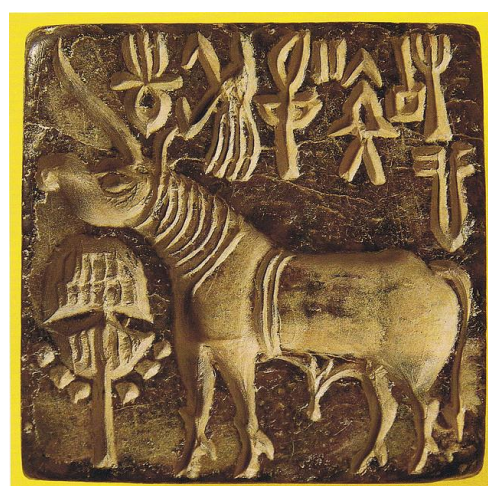

Nosorožec (Mohenžo-Daro)
Jednorožec (Mohenžo-Daro)

7: M-238 A

Bizon (Mohenžo-Daro)
Býk alebo zubor ako jednorožec (Mohenžo-Daro)

Protomes alebo hlavy s jedným a dvomi rohmi (Mohenžo-Daro)

mohér - angorská vlna, jemná látka z nej; pozri *cibelín*; *textília*

Moholy-Nagy László - (†1946); maďarský maliar a fotograf, rovnako ako profesor v Bauhausu škole. On bol veľmi ovplyvňovaný konštruktivismu a silný stúpenec integrácie technológií a priemyslu do umenia; pozri *abstraktné umenie*, *totálne divadlo*

Mohuč - český výraz pre Mainz; slovenský výraz je *Moháč*

Mohutný hlas od trónu - nebeská bytosť (Ježiš Kristus) z kapitoly *Vylatie siedmej čaše* (16,17): „**Aj siedmy** (anjel) **vylial svoju čašu na vzduch, a vyšiel z chrámu od trónu mohutný hlas: Stalo sa!**“; pozri *apokalyptické motívy*

(16,17-21. Sedem pliaĝ). **Vylatie siedmej čaše do vzduchu. Veľké zemetrasenie** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)